

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת דברים תשע"א

אלה הדברים אשר דבר משה אל בני ישראל (א' - א')

המגיד מדובנא זיע"א כותב: שאלתי את פי מורי הקדוש הגאון רבי אליהו מוילנא, מה הבדל בין התורה הקדושה ובין משנה תורה, ואמר לי: כי ארבעת הספרים הראשונים היו נשמעים מפי הקב"ה בעצמו מתוך גרונו של משה "שכינה מדברת מגרונו של משה". לא כן ספר דברים, ישראל היו שומעים את דברי הספר הזה כענין דברי נביאים אחרי משה, מה הקב"ה אמר לנביא היום, וליום מחר הלך הנביא והשמיע החזון לבני ישראל. ובעת שהנביא דיבר אל העם, כבר היה נעתק ממנו הדיבור האלקי והיו דברי עצמו. וזה מבואר (מגילה ל"א) "אין מפסיקין בקללות, אמר אביי לא שנו אלא בקללות שבתורת כהנים, אבל בקללות שבמשנה תורה מפסיקים, מאי טעמא, הללו בלשון רבים אמורות, ומשה מפי הגבורה אמרן, והללו בלשון יחיד אמורות, ומשה מפי עצמו אמרן" (וברוה"ק - תוספת), ולכן כתוב כאן "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל", שהדיבור יצא מפיו של משה, אחרי שנעתק ממנו דיבור ה', ומשה רבנו מסר את תוכן דברי ה' אל העם.

(תפארת ישראל)

אלה הדברים אשר דבר משה וגו' (א' - א')

וברש"י, "לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים והזכירים ברמז מפני כבודם של ישראל". מכאן אפשר ללמוד שכל רב וחכם מגיד משרים ומטיף לפני עדתו דברי מוסר, אל יפרש חטאי החוטאים קבל עם ועדה, אלא יאמר מה שאומר בלחישה וברמז, וכל מי שיודע בעצמו שחטא בעוון זה או אחר, יכנסו הדברים באזניו ויבין ללב שאליו הם מכוונים ויחזור בתשובה שלימה.

(כלי יקר)

אלה הדברים אשר דבר משה אל בני ישראל (א' - א')

"אלה הדברים" דברי מוסר ותוכחה לא אמרם משה רבנו ע"ה רק כשהיה מדבר אל בני ישראל, אולם כשהיה מדבר ומכוון דבריו כלפי שמיא אל הקב"ה, לא היה מזכיר חלילה עוונותיהם של בני ישראל, אדרבה, היה מרבה לספר בשבחם, מפריז על מידותיהם הטובות, מפליג על זכויותיהם, וממליץ אך טוב על כלל ישראל.

(הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א)

יוסף עליכם ככם אלף פעמים (א' - י')

חז"ל אמרו שמאלף הנכנסים לשיבה יוצא אחד ראוי להוראה, לכן ברכם משה שיוסף ה' עליהם כמוהם אלף פעמים - הרי שיהיו הם חלק האלף מהם, ויצאו כולם להוראה.

(חתם סופר זיע"א)

לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלקים הוא (א' – י"ז)

מסופר: בעת שכהן הרה"ק רבי שמעלקא זיע"א כרבה של ניקלשבורג, היו מקל ותרמיל תלויים בדרך קבע על אחד הקירות בבית דינו. פעם שאלוהו פרנסי הקהילה מה ראה סיבה לתלות על הקיר את שני החפצים הללו. השיב להם רבי שמעלקא: דעו לכם, אתם – פרנסי הקהילה, כי אצלי אין משוא פנים בדין, יהיה אשר יהיה, אני לא אטה משפט ולא אכיר פני איש, בבית דיני יקוב הדין את ההר. ואולם, המשיך הרבי ואמר: אם אחד מכם הפרנסים, לא יהיה מרוצה מדרכי זו, הרינו מוכן בכל עת ובכל שעה להסתלק מן הרבנות, וכבר הכינותי לי, לנגד עיני, את מקלי ותרמילי, עמהם אצא לנדוד בדרכים, ואף אם אאלץ חלילה לחזור על הפתחים, לא ירתיע אותי הדבר.

והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתי (א' – י"ז)

הרמב"ן כתב, שאם יש לאדם ספק בדבר מסוים אם מותר לו לעשותו או לא, קודם כל יסלק לחלוטין את נגיעתו העצמית, כאילו אין הדבר נוגע לו כלל, ואז יוכל לברר את האמת, אם המעשה הוא לרצון ה' או לא. וענין זה בא הפסוק כאן לרמז לנו. "והדבר אשר יקשה" דבר שיהיה לכם קשה להכריע אם יש לעשותו או לא, "תקריבו אלי" עליכם להתבונן בו אך ורק מנקודת המבט של רצון השי"ת, ללא כל נגיעה עצמית, ואז תגיעו לנקודת האמת.

(שפת אמת)

כי ה' אלקיך ברכך בכל מעשי ידך (ב' – ז)

איתא במדרש (ילקוט) "כי ה' אלקיך ברכך, יכול אפילו אתה יושב ובטל, ת"ל, בכל מעשי ידך, אם עושה האדם הוא מתברך, אם אינו עושה לא מתברך", ובחושן משפט (סימן ל"ד) כתוב, בין פסולי עדות נמנה גם המשחק בקוביא, שהוא פסול לעדות, והוא שלא יהיה לו אומנות אחרת אלא היא, הוא פסול לעדות, לפי שאינו עוסק ביישובו של עולם, והוא סומך על הצלחה, ולא זו הדרך, שלא יאמר האדם שיבוא המאכל לפיו בלא סיוע הידיים, כמו כן אין הצלחה לאדם אלא במעשי ידיו, ולכן פסלו חכמים לעדות אדם שאין לו מלאכה או אומנות וחי ממשחק ההצלחה של קוביא, כי אדם כזה אינו עוסק ביישובו של עולם. וברכת ה' היא באה רק לאדם שעוסק במו ידיו באיזו עבודה, ולא באדם שיושב ובטל, "כי ה' אלקיך ברכך בכל מעשי ידך", אין הברכה חלה אלא במעשי ידיו של האדם.

(הפלא"ה)

פניני השבת

ושבת קדשך באהבה וברצון הנחילתנו (קידוש ליל שבת)

ר"ל שאף כשהאדם זוכה קצת להתעלות ולהרגיש טעם וקדושת השבת, לא יתגאה ויאמר זיכיתי לבבי, אלא צריך לדעת ש"באהבה ורצון הנחילנו" שגם התעוררות זו לשבת קודש, וההרגשה וההתעלות הזאת. הוא מאיתו ית' שמו.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)